

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV **VASKÚT**

2017

Tartalomjegyzék

1. ELŐSZÓ.....	3
2. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA.....	4
3. ÖRÖKSÉG.....	5
4. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK.....	9
5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK LEHATÁROLÁSA ÉS BEMUTATÁSA.....	15
6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ.....	20
7. ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK.....	34
8. KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA.....	42
9. JÓ PÉLDÁK - ÉPÜLETEK ÉPÜLETRÉSZEK.....	52
10. SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, EGYÉB BERENDEZÉSEK	54

1. ELŐSZÓ

Jelen kézikönyv fő célja Vaskút nagyközség építészeti és természeti értékeinek, jellegzetességeinek bemutatásán keresztül az itt élő vagy a települést otthonául választó emberek figyelmének felhívása a településkép igényes alakítása iránt.

Az esztétika és az illeszkedés megítélése természetesen az építészetben is igen szubjektív. Véleményünk szerint a településkép minőségi alakítása nem a minél több és minden egyes részletre, épületdíszre kiterjedő szabályozásban keresendő. Meggyesi Tamás szavaival élve:

„A falu megújítása nem azt jelenti, hogy ami van azt egy szarkofágba kell zárni és onnantól kezdve megáll az élet. Szó sincs róla: az élet megy tovább, az épületeket lebontják és átépítik. Ez az élet rendje. Ez nem baj. A baj ott van, amikor a lecserélődés folyamatában eltűnik a falu, a falu atmoszférája, elillan a hely szelleme.”

A szakmának egyre inkább a figyelemfelhívásra, a javaslatadásra kell törekednie. Az egyensúly megtalálása természetesen nem egyszerű feladat. Ez a kézikönyv és a készülő településképi helyi rendelet is erre törekszik.

Alszei Zoltán
polgármester

2. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

A Bácska legtöbb településéhez hasonlóan Vaskút településszerkezete is a török idők utáni lakossági betelepítésekkel nyerte el maival közel megegyező formáját. Ez a folyamat jól nyomon követhető a korabeli térképeken. Az első és a második katonai felmérés közötti időszakban (bő száz év alatt) látványos fejlődésen ment keresztül a falu.

Több hullámban érkeztek ide németek. A község – egészen a II. világháború utáni kitelepítési hullámgig - német község volt.

A több nemzetiség egymás mellett élése a település épített környezetén is megmutatkozik. A mai napig sok helyen fennmaradt az úgynevezett keresztcsűrös, sváb hagyományokra jellemző beépítési forma.

3. ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG

Vaskút építészeti értékekben igen gazdag település. Ez többnemzetiségű gyökereinek is köszönhető. A teljes tömegükben védelem alatt álló épületek mellett jelentős számú, „csupán” egyes részleteiben értékes épület maradt fenn. Nagyon sok helyen megtalálható például a csonkakontyolt nyeregtető, a hagyományos, a térségre jellemző hódfarkú cserépfedéssel.

A helyi védelem szabályozásának szakmai alapja a 2011-ben elkészült örökségvédelmi értékleltár és tanulmány. Jelen kézikönyvnek nem célja a helyi védelem elemeinek tételes felsorolása, ez a településképi rendelet feladata lesz.

A községben egyetlen, országos műemléki védelem alatt álló épület található: a kálvária dombon lévő kápolna. Az épület és az előterében álló stációk a kiszélesedő Kossuth utca tengelyében kaptak helyet. Építészeti kialakításuk egységes szemléletet tükröz, ezt a fehér meszelés is hangsúlyozza. A stációktól délre egy pihenőparkot alakított ki a település, a kápolna északi oldalán pedig egy játszótér épült.

A helyi védett építészeti értékek meghatározó eleme a település történeti központjában található római katolikus templom, melyet igényesen kialakított és fenntartott közpark övez.

A Templom tér északi oldalán található a klasszicista stílusjegyeket hordozó plébánia épülete. (jobbra lent) A park sarokponti bejáratainál két ikonikus építmény: egy székelykapu és egy harangláb kapott helyet.

A település legjellemzőbb történeti épülettípusai: az utcára merőleges gerincű csonkakontyolt nyeregtetővel kialakított, nyitott vagy zárt tornáccal rendelkező parasztházak. Jellemzően hármastagozású homlokzati nyílásrenddel.

Valamint az utcáról zárt hatású, részletképzésében (ablak, kapu) szinte minden esetben értékes, nagyobb tömegű épületek. Mindkét épülettípus esetében megtalálható a sváb hagyományokra jellemző keresztbe forduló épületszárny.

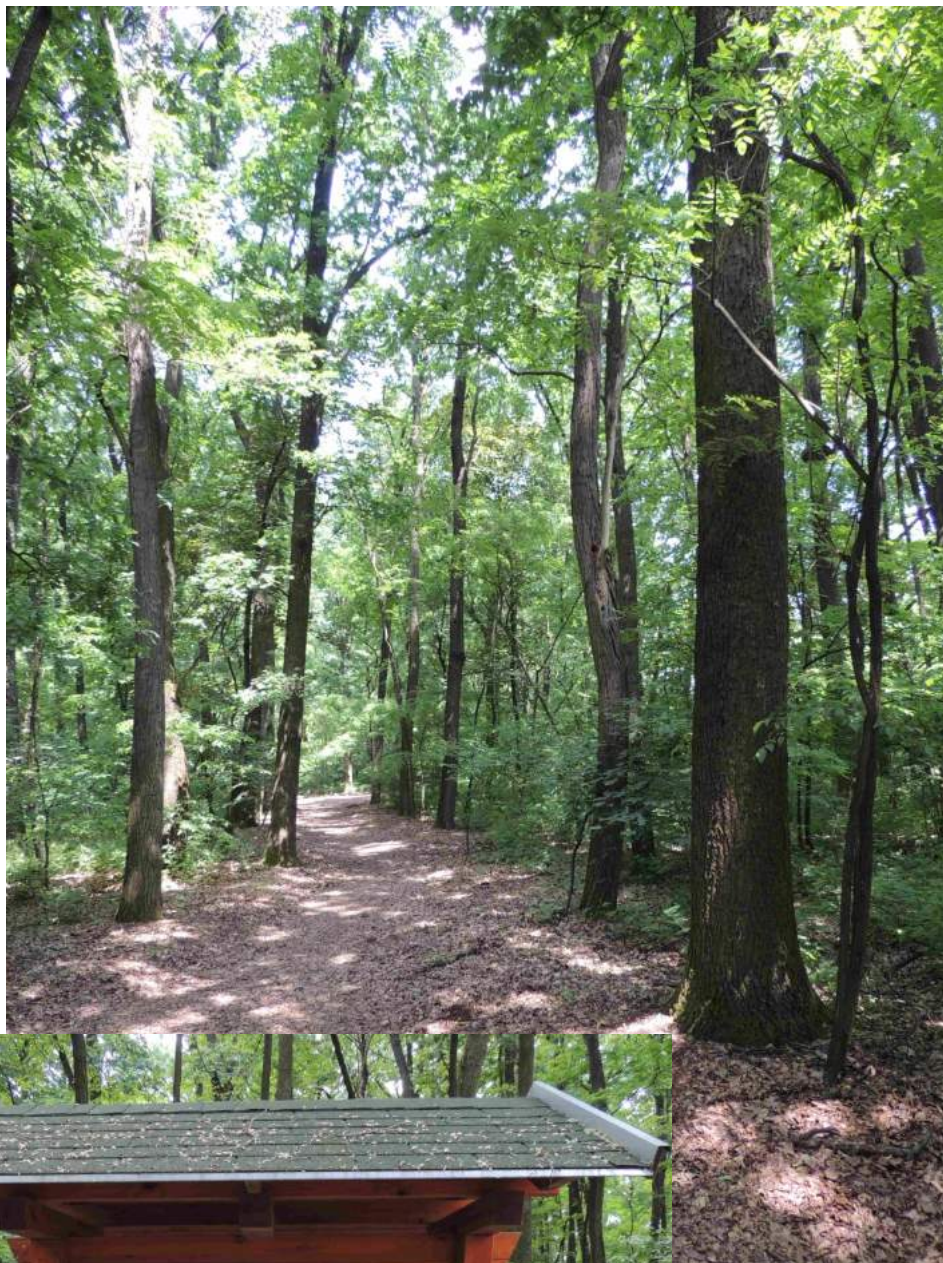

Az egykori Baja-Zombor vasútvonal Vaskutat is érintette. A vonalon 1971-ben megszűnt a közlekedés, ma már a vágányok sem találhatók meg. Helyi védelemre lenne érdemes a település története szempontjából meghatározó, máig fennmaradt két vasúti építmény: az egykori vasútállomás (fent) és a Vasút utca sarkán található őrház épület.

4. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Az építészeti értékek mellett szót kell ejteni Vaskút természeti értékeiről is. A külterület jelentős része beépítésre nem szánt, mezőgazdasági vagy erdő terület. Nagyobb összefüggő erdőterületek a község közigazgatási területének nyugati és északi felén találhatók.

Tájkarakter szempontjából a mezőgazdasági területeken belül is vannak eltérések. Legjellemzőbbek a hagyományos szántóföldi kultúrák, de összefüggő gyep-legelő művelési ágú területek is találhatóak a közigazgatási terület északi részén, a regionális hulladéklerakó felé vezető út északi oldalán.

A jellegzetes tájrészletek -erdőszélek, ligetes értékesebb facsoportok - egyedi tájértékeknek minősülnek.

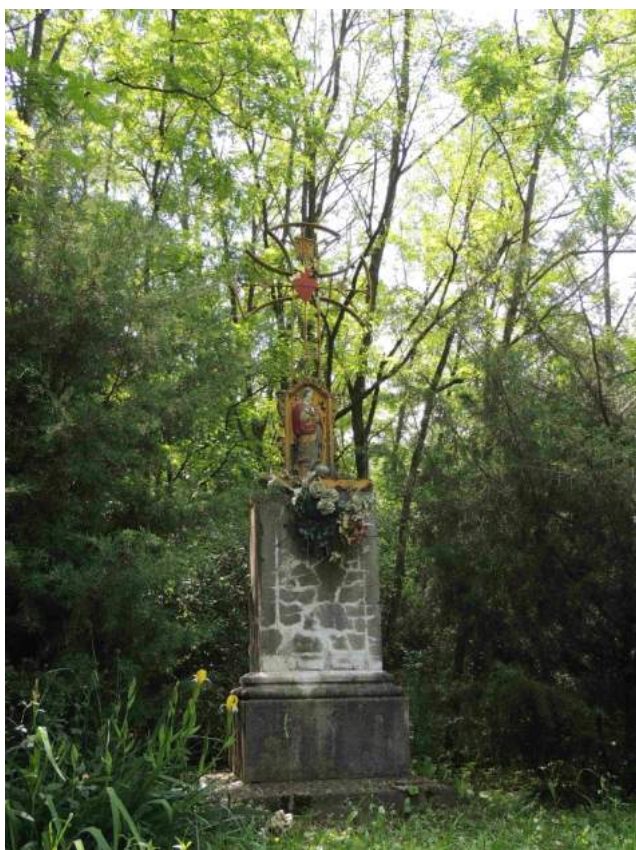
A védett természeti területek sok esetben vizes élőhelyekhez kapcsolódnak. Az országos természetvédelmi hálózat része az Igali 38-as számú csatorna és annak partjait övező területek, melyek ökológiai folyósóként működnek. A csatorna és mellékágai mentén természetközeli szikes területek maradtak fenn.

Vaskút egyedi tájérték katasztere már elkészült. Az egyedi tájértékek köre igen változatos lehet: építmények, műtárgyak melyek vallási vagy kultúrtörténeti jelentőséggel bírnak. Szobrok, emlékművek, útmenti keresztek. Lehetnek táji vagy természeti elemek, idősebb értékes fák, facsoportok.

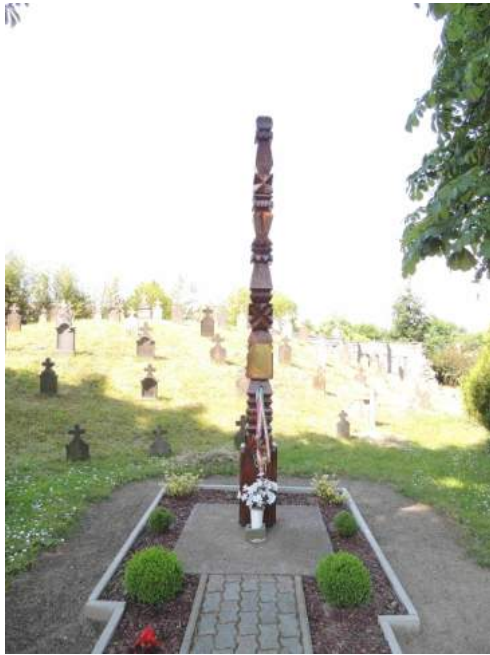
Érdemes figyelmet fordítani az egyedi tájértékek településképi szabályozására. Ezen területeket a készülő településképi rendelet fogja tételesen felsorolni, így jelen kézikönyv csak „ízeltől” mutat be néhányat a majd száz darab egyedi tájérték közül.

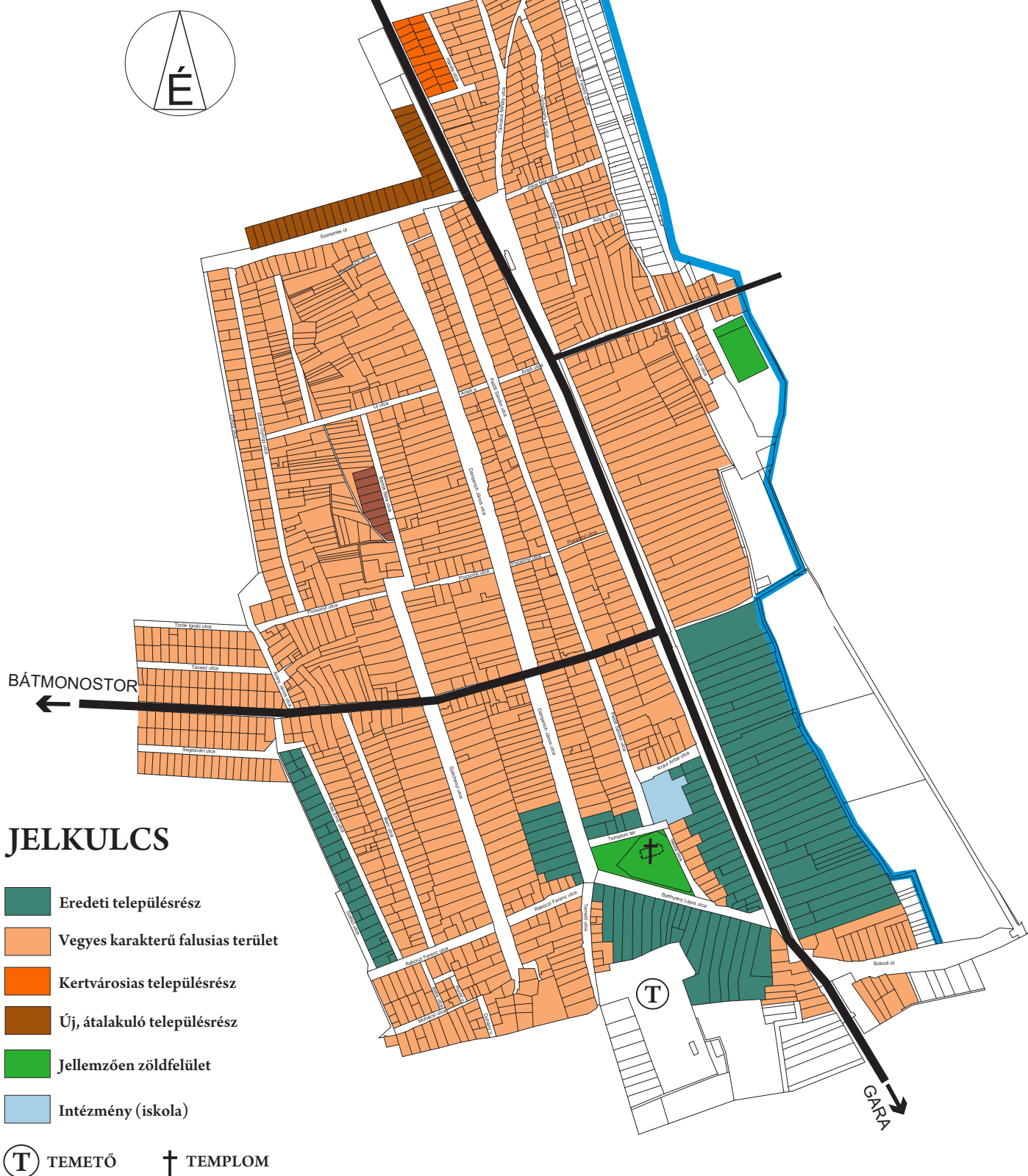
Egyedi tájérték a településen található összes kőkereszt vagy feszület. Ezek közül néhány:

Szintén egyedi tájértékek a közterületeken és a temetőben található emlékoszlopok, emlékművek vagy az épületeken található emléktáblák.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK (belterület)

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK BEMUTATÁSA

5.1. EREDETI TELEPÜLÉSRESZ

Ahogy a történeti térképek is bizonyítják, ezt a településrészt a falu legrégebbi utcái alkotják. A legtöbb jelentős építészetiértékkel rendelkező épület, épületrész itt maradt fenn. Hagyományos anyaghasználat jellemzi, nagyon sok helyen megtalálható még a térségre jellemző hódfarkú cserépfedés a csonkakontyolt tetőidommal.

5.2. ÚJ, ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

A szeremlei utca északi oldala, a Bartók Béla utca nyugati oldala, illetve a Baja felé vezető út nyugati oldala a szeremlei utcától északra tartozik ide.

Az itt lévő épületek jellemzően tetőtérbeépítéssel rendelkeznek. Építészeti kialakításuk ugyan változatos, de nagyon sok helyen visszatérő elem a csonka kontyolt tetőforma. A telepítés oldalhatáron és utcavonalon álló.

5.3. KERTVÁROSIAS JELLEGŰ TELEPÜLÉSRÉSZ

A bajai út legészakibb szakasza, valamint a Hársfa utca két oldala képezi ezt a településrészt. Az itt álló családi házak szinte kivétel nélkül három szintesek: mélyföldszint+földszint+tetőtér. Jellemzően az utcával párhuzamos tetőgerinccel rendelkeznek. A Bajai úton előkert nélkül a Hársfa utcában előkertes telepítéssel.

5.4. VEGYES KARAKTERŰ FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZ

A település belterületének legnagyobb része vegyes építészeti karakterű lakóterület. Itt is az utcavonalon és oldalhatáron álló beépítés jellemző. Elnevezéséből adódóan nem beszélhetünk szintisztán egységes építészeti karakterről, megtalálhatók az 1960-as 70-es évek sátoztetős épületei illetve a szintén tőpustervek alapján kivitelezett nyeregtetős, néhol tetőtér-beépítéses családi házak.

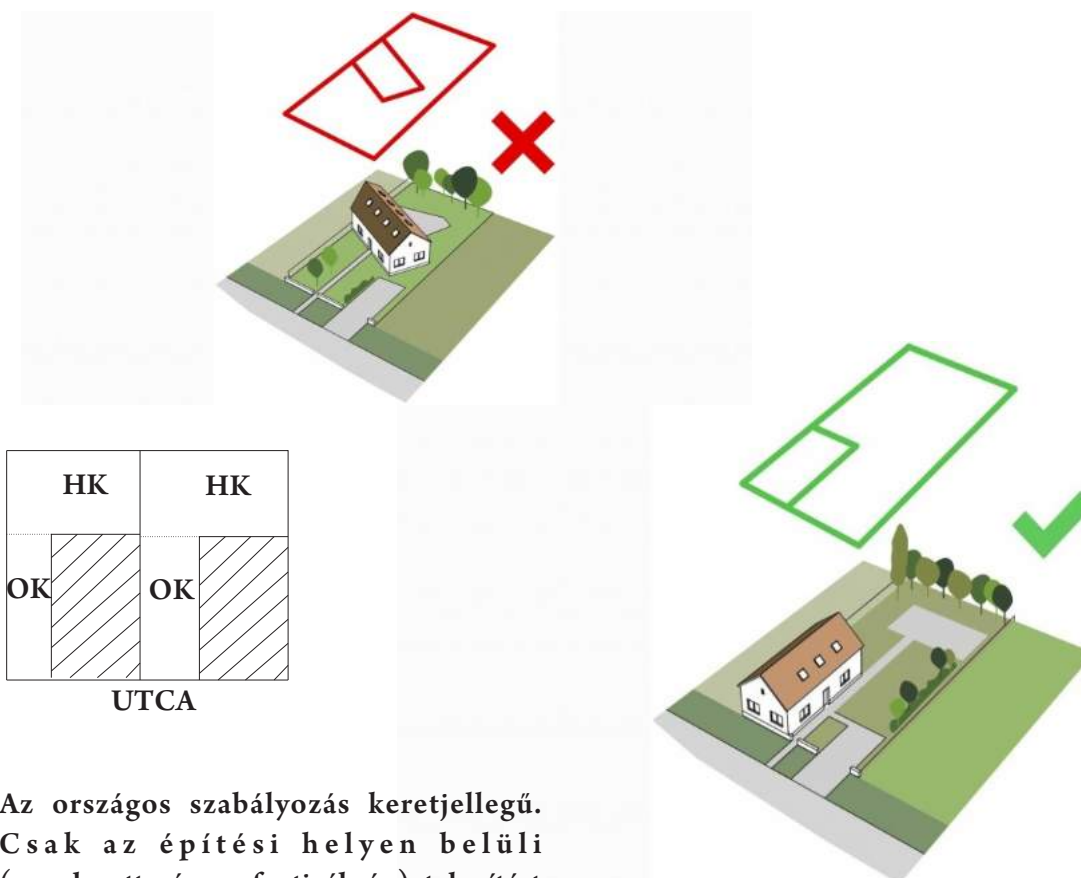
6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Fontos hangsúlyozni, hogy az alábbi fejezet építészeti útmutatói csupán javaslatok. „Megfogadásuk” esetén azonban biztosak lehetünk benne, hogy Vaskút épített környezetébe illeszkedő építményt hozunk létre, legyen szó akár egy új ház építéséről, akár a meglévő átalakításáról, felújításáról, vagy csupán egy kerítés építéséről.

6.1 EREDETI TELEPÜLÉSRÉSZRE

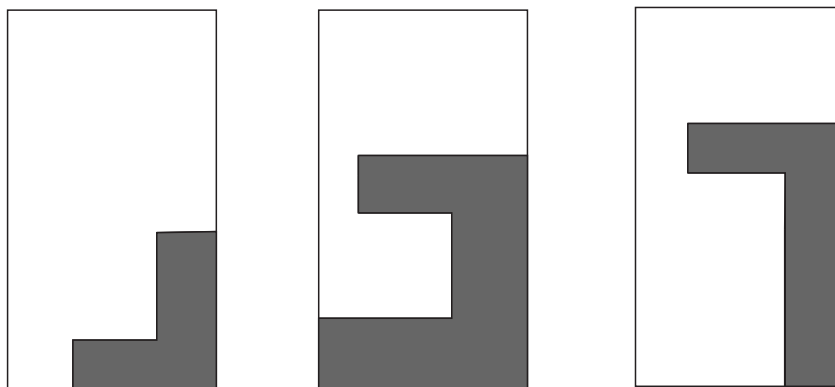
6.1.1. TELEPÍTÉS

Az eredeti településrészen a beépítés utcavonalon és oldalhatáron álló. A jelenlegi építésjogi szabályozás az oldalhatáros beépítést igen szabadon értelmezi: csupán az építési hely oldalhatárának kell egybeesnie a telekhatárral, de az építési helyen belül - egyéb korlátozás hiányában - az épületek bárhol elhelyezhetők. Ezen a településrészen a hagyományos utcakép egységét a „szabadon értelmezett” oldalhatáros beépítés megtörné, így itt különösen ajánlott a meglévő beépítéshez való illeszkedés ténylegesen utcavonalon és oldalhatáron álló beépítéssel.

Az országos szabályozás keretjellegű. Csak az építési helyen belüli (vonalazott rész a fenti ábrán) telepítést írja elő a kötelező méretű oldal és hátsókert méretének betartásával.

Több helyen találkozhatunk az ún. hajlított házas beépítéssel, ahol az épület fő tömege az utcával párhuzamos. A telek az utcafronton részben vagy teljes szélességében beépül, hézagosan zárt sorú vagy teljesen zárt sorú beépítést létrehozva. Sok helyen megtalálható a sváb hagyományokra jellemző „keresztcsűrös” beépítés, ahol a gazdasági épület „fordul be” az udvaron.

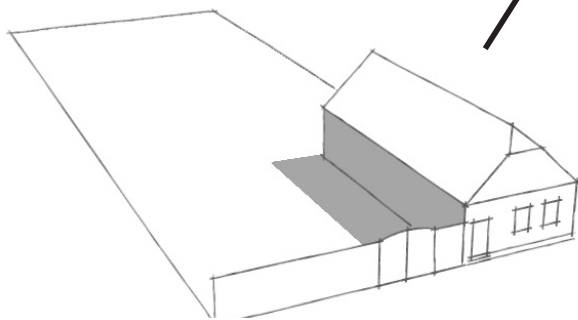
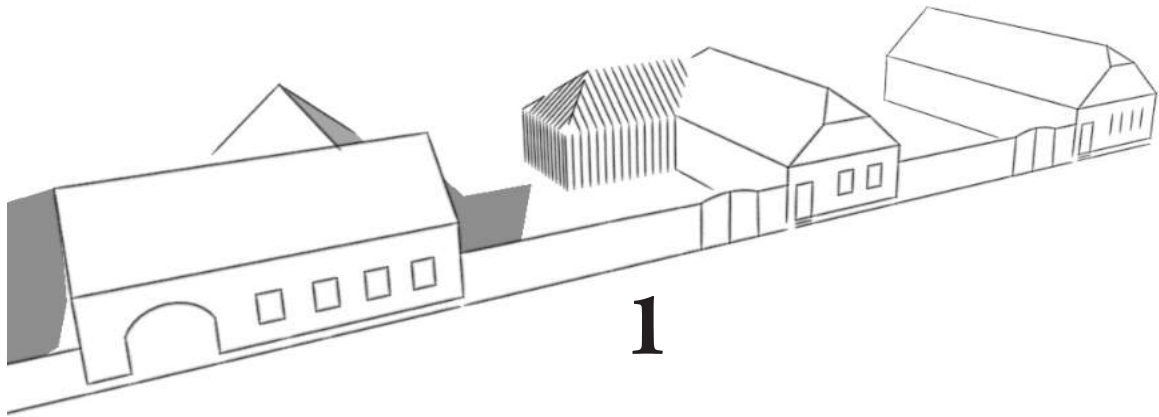

Jellemző telepítési formák a történeti telelepülésrészen

A jelenlegi helyi építési szabályozás megengedi a zárt sorúsodást. Előfordul azonban, hogy a szomszéd telek beépítése nem ad lehetőséget a zárt sorú csatlakozásra. Új építés vagy bővítés esetén ilyenkor a minimális tűztávolságot el kell hagyni. A jelenlegi szabályozás megtartása azonban a jövőben is indokolt, amennyire csak lehet támogatva a hagyományos beépítési formákat.

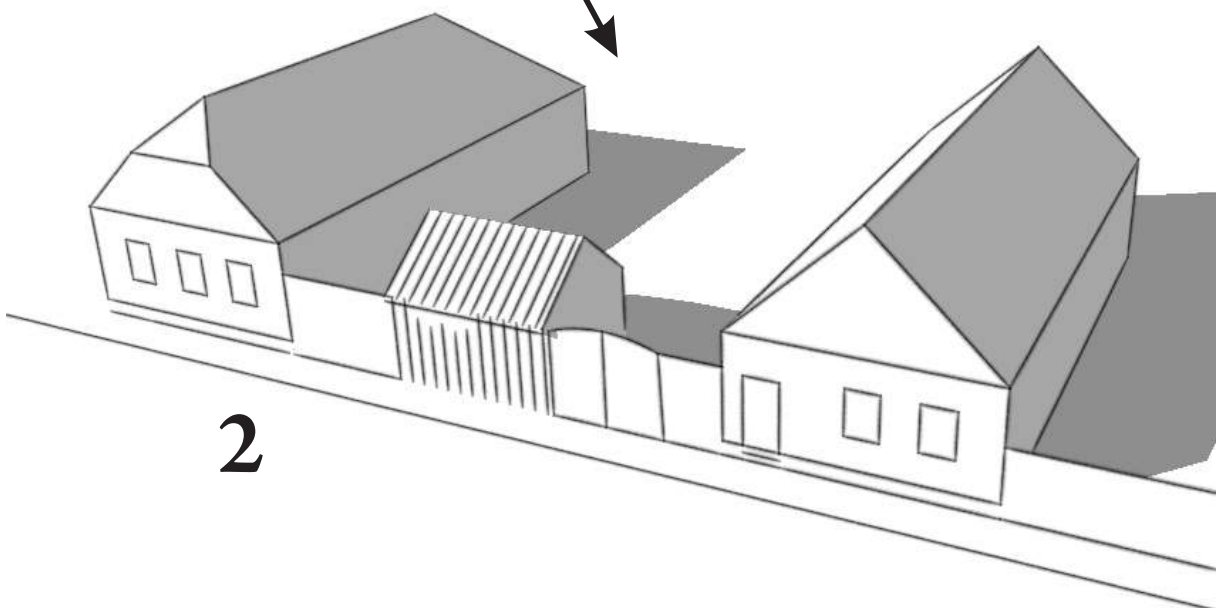

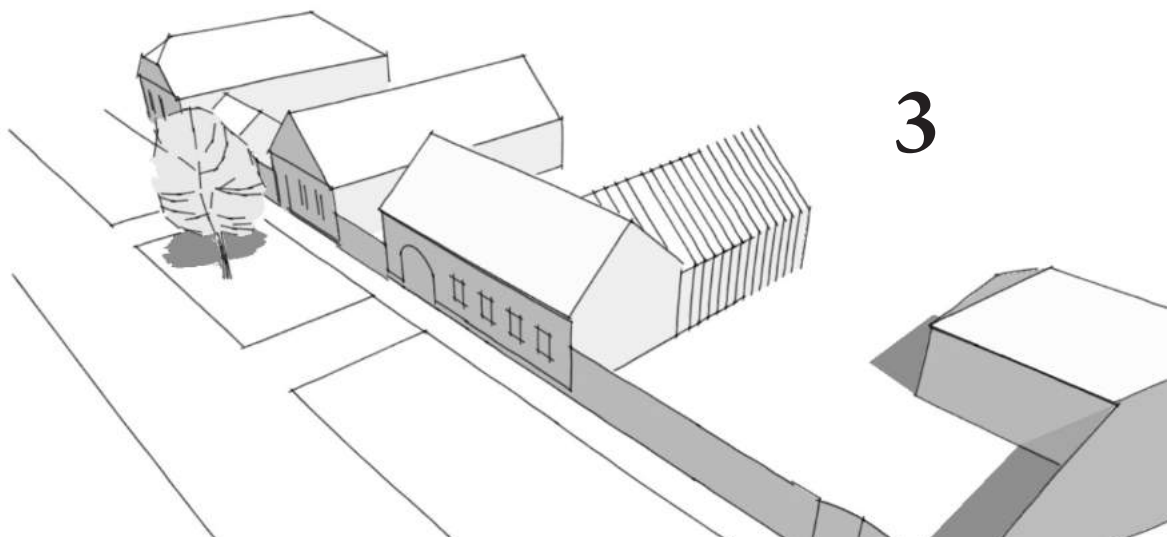
*Javasolt bővítési megoldások, amelyek a kialakult hagyományokhoz és utcaképhez illeszkednek:
(a javasolt bővítést a sraffozott épületrész mutatja)*

A hagyományos tömegformálású utcavonalon és oldalhatáron álló beépítés bővítési formái:

1. Az épülettömeg „L” alakban „befordul” az oldalkert felé.
2. Különálló melléképület tervezése esetén, ha a telek megfelelő szélességű, az az utcavonalon is állhat. Így nem „zavarjuk meg” a főépület sok esetben értékes és hagyományos tömegkialakítását.

3. Zártsorú vagy hézagosan zártsorú, utcával párhuzamos gerincű épület bővítése lehetőség szerint a hátsókert felé történjen, az átalakítás során az utcai homlokzati nyílásrendet ajánlott megtartani.

6.1.2. ÉPÜLETMAGASSÁG

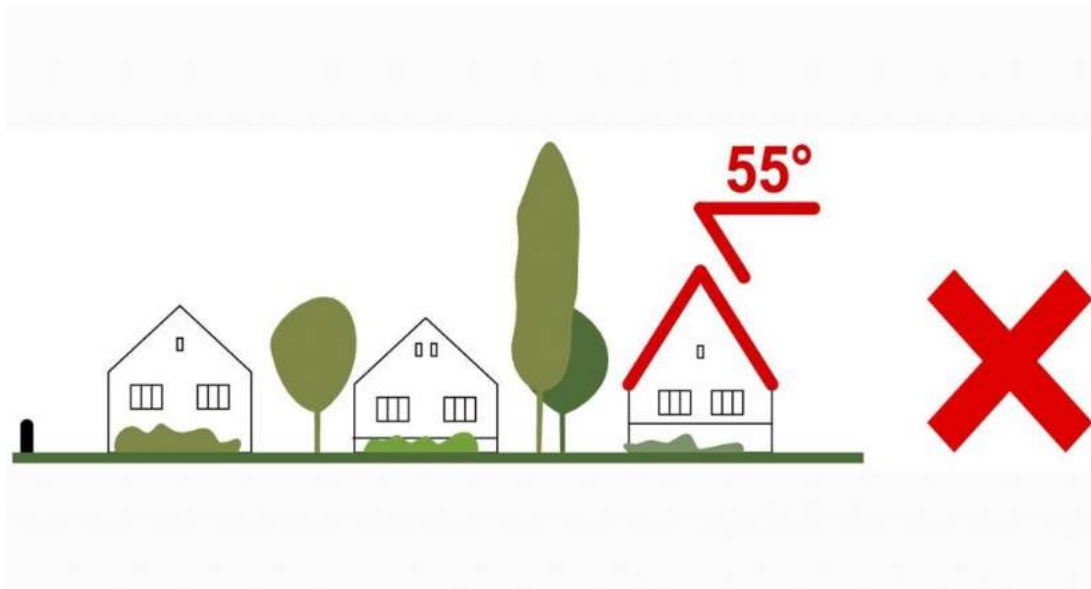
Az eredeti településrészen idegenként hatna a két teljes épületszint magasságú beépítés, ezért javasolt az építménymagasság 4,5 - 5 m körüli értéken történő szabályozása. Ennél a magasságnál még „belefér” egy tetőtér-beépítés a földszinten kívül.

6.1.3. TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőhajlásszög ajánlott értékének szigorú keretek közé szorítása nem célja a kézikönyvnek. Ennek oka, hogy a falusi épületek jellemző bővítési formája volt a tornác beépítése és/vagy az épülettömeg oldalirányú bővítése 1-2 helyiséggel, de eltérő tetőhajlásszöggel.

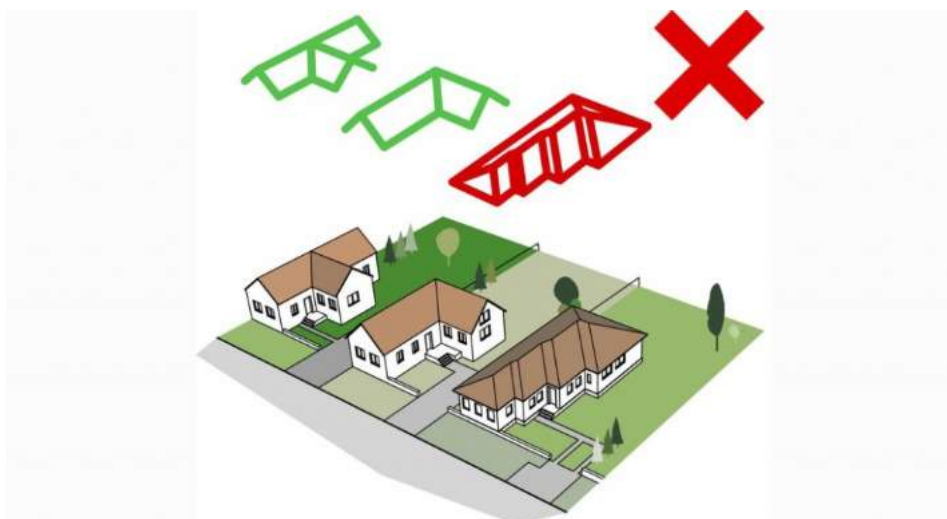
Ezt a formát nem lehet idegenként kezelni, mégha asszimetrikus épülettömeg lesz is a végeredmény. Erre sok példát találunk Vaskúton.

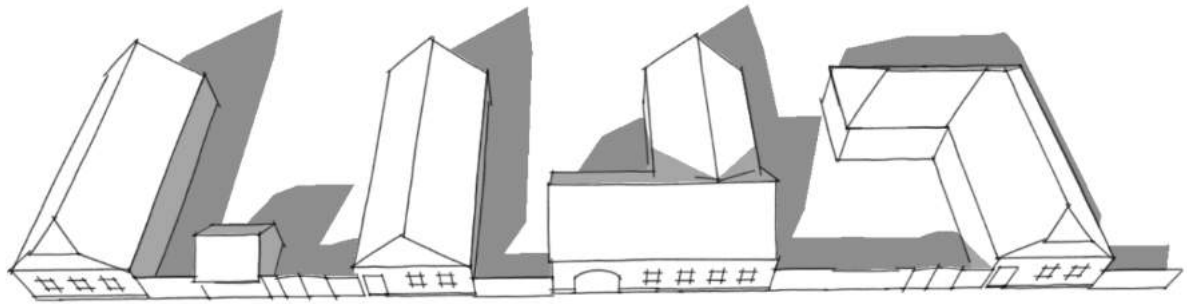

A túl meredek tetőforma azonban nem jellemző a térségben, ezért az 50°-nál nagyobb hajlásszögű tetőkialakítást lehetőség szerint kerüljük.

6.1.4. TETŐFORMA

Az eredeti településrészen a nyeregtető és a csonka kontyolt nyeregtető jellemző. A sátoztetők, különösen a tagolt sátoztetők alkalmazása alacsony hajlásszöggel ("mediterrán" tető), településképi szempontból nem ajánlott.

6.1.5. SZÍN

A esztétika és az illeszkedés sem egzakt fogalmak, de leginkább szubjektív egy szín megítélése lehet. Ezért a részletes javaslattétel és szabályozás ezen a téren különösen nem indokolt.

Egy élénk színnel kiemelt épületrész is lehet szép az összhatás tekintetében. Összességben, ajánlásként elmondható, hogy az élénk színek nagy felületen történő alkalmazása nem javasolt, különösen az utcai homlokzaton. Ez az ajánlás a tetőfedés színválasztására is igaz.

6.1.6. KERÍTÉSEK

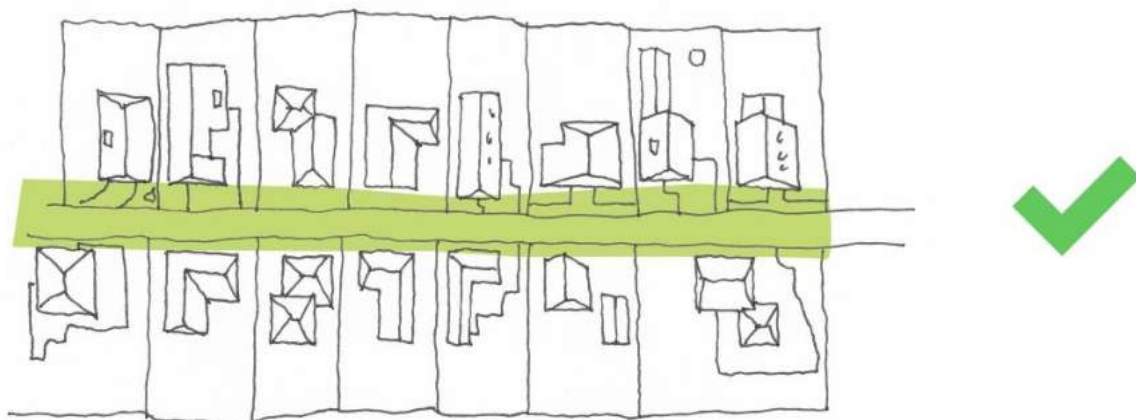
Vaskúton elsősorban a zárt kerítés terjedt el. Építés vagy átépítés során lehetőség szerint tartsuk meg ezt a hagyományt. A kerítéseknél, de az utcáról látható tetőfelületeknél is kerüljük a hullámpala vagy trapézlemez, drótszövet alkalmazását.

6.2 VEGYES KARAKTERŰ FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZRE

6.2.1. TELEPÍTÉS

A jellemző beépítési mód e településrészekben is az utcavonalon és oldalhatáron álló. Szinte csak néhány utcaszakasz kivétel ez alól. Üres telek beépítése esetén tehát a szomszédos ingatlanok beépítéséhez ajánlott illeszkedni előkert szempontjából.

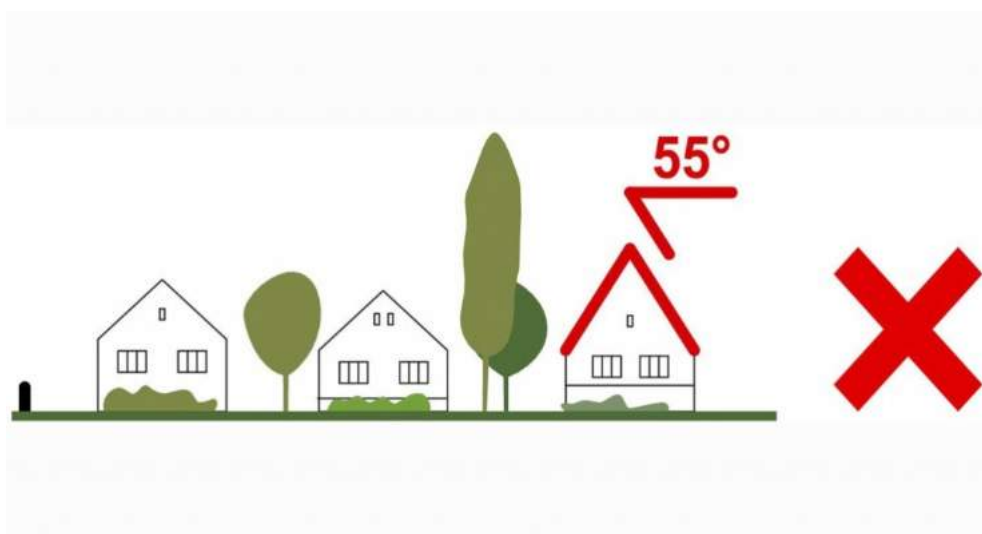
6.2.2. ÉPÜLETMAGASSÁG

Nem jellemző, de előfordul kétszintes (földszint + emelet) beépítés a településen. Az épületmagasságot ajánlott tehát 6 m körül szabályozni. A hároszintes épületek már idegenként hatnának a falusias karakterű vaskúti utcaképből.

6.2.3. TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőhajlásszög ajánlott értékének szigorú keretek közé szorítása ezen a településrészen sem cél. Ugyanazon ajánlások érvényesek itt is, mint az eredeti településrésznél.

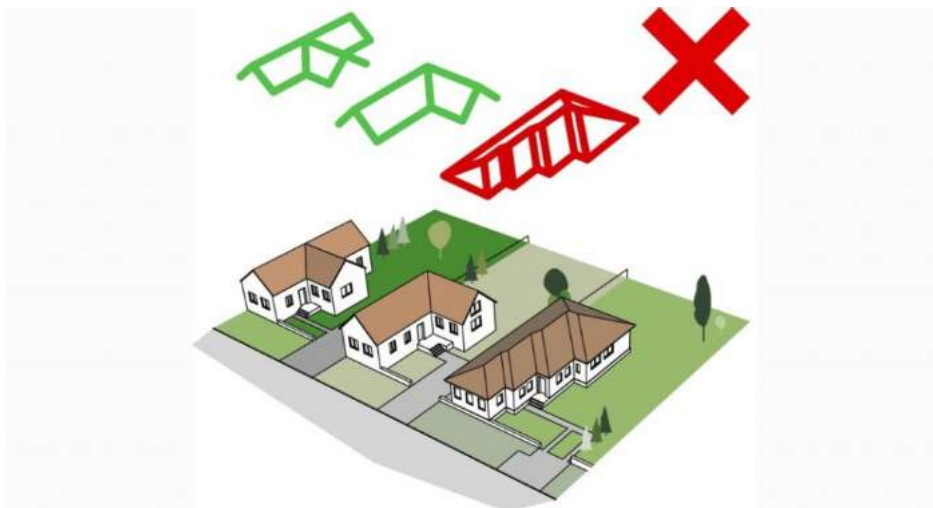

Szintén sok helyen láthatjuk, hogy az így kialakult asszimetrikus épülettömeget úgy ellensúlyozták, hogy az oromfal és a kerítés lépcsőzetes kialakítással kapcsolódik egymáshoz.

6.2.4. TETŐFORMA

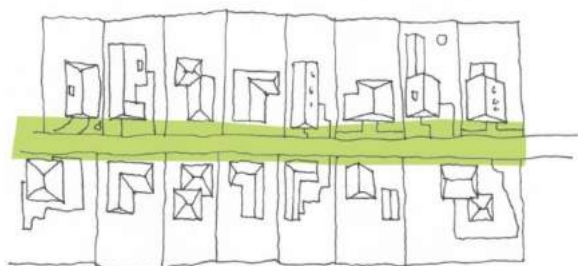
A településrész építészeti kialakítás szempontból vegyesebb képet mutat, ami a tetőformában is megnyilvánul. Ajánlott azonban a túlzottan tagolt mediterrán jellegű tetőforma mellőzése.

6.3. KERTVÁROSIAS TELEPÜLÉSRESZRE

6.3.1. TELEPÍTÉS

Új lakóépület építése esetén az előkert szempontjából igazodjunk a szomszédos telkek beépítéséhez.

6.3.2. MAGASSÁG

Ezekben az utcákban szinte kivétel nélkül háromszintes épületek (mélyföldszint + földszint + tetőtér) találhatók, így nem hat idegenként akár a két teljes építményszint sem új beépítésnél. Az épületmagasságot ajánlott 6-7 m körül szabályozni. Ennél magasabb épületek már itt is idegenként hatnának.

6.3.3. TETŐFORMA

A tetőforma kivétel nélkül utcával párhuzamos gerincű nyeregtető, új beépítésnél ehhez illeszkedjünk.

7. ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Vaskúton több helyen fennmaradt még a nyitott tornác (vagy gang). Hagyományos megjelenésén felül hasznos építészeti funkciója is van: nyáron magasabb napállás esetén megfelelő védelmet nyújt, alacsonyabb, téli napállás esetén pedig megfelelő benapozást biztosít.

A megközelítőleg észak-déli hossztengetű, hosszú utcáknak köszönhetően Vaskúton is kiváló tájolású oldalkert felé néző homlokzatok jöttek létre. Így a tornácok minimális átalakításával, üvegezésével, ahol a benapozási feltételek adóttak, kiváló napterek alakíthatók ki.

7.1. KAPUK

Az épületek kis-és nagykapuinak kialakítása is bizonyítja, hogy régen az emberek mennyire figyeltek a részletekre. A gazdagon díszített kapuk nagyon sok helyen fennmaradtak Vaskúton.

A fennmaradt szárazkapuk (lent) jellemzően helyi védelemben részesülnek, mint építészeti részletek, de a lemez vagy kovácsoltvas kapuk közt is találunk sok megőrzésre méltót, ha értékvédelemmel nem is érintettek.

7.2. AJTÓK, ABLAKOK

A gazdag részletképzés az ajtók ablakok egykori kialakításában, díszítésében is megnyilvánult. Természetesen példaértékű, ha minden egyes tok és szárnydísz megmaradtunk vagy helyreállítottunk a felújítás során, de az építészet és az értékvédelem ma már nem erről szól. A védett épületeknél is jogos tulajdonosi igény az energiatakarékosság, ha jogszabály nem is követeli meg.

Nyílászáró-csere esetén, védett épületeknél, épületrészeknél mindenképp ragaszkodjunk a fa nyílászárókhoz. Az anyaghasználattal és az eredeti homlokzati nyílásrend, nyílásméret megőrzésével már sokat tettünk az illeszkedés és értékvédelem terén, ha az eredeti kétszárnyú palló vagy geréptokos szerkezeti kialakítást nem is tartjuk meg.

A történeti ablakok felújításának számos jó és bevált példája van az eredeti szerkezeti kialakítás megőrzése esetén is. Jelentős javulást érhetünk el a hőérzet terén például a szárnyak üvegezésének a cseréjével. Ezt jellemzően az ablakszerkezet egészének állapota dönti el.

A régi ablakok vízszintes tokosztóján gyakori motívum a környéken a „tojásgörbe.”

A régi ablakok hasznos kiegészítője volt a belső spaletta mely hő és zajvédelem szempontjából javította fel a szerkezetet.

Megtartásuk, felújításuk ma is hasznos.

A régi ajtók, ablakok megtartása esetén figyeljünk arra, hogy az apró részletekkel ne rontsuk el az összhatást.

7.3. ANYAGHASZNÁLAT

A régi épületek építéskor a mai építőanyagok töredéke állt csak rendelkezésre, mégis szép és tartós épületeket tudtak létrehozni. A legtöbb fennmaradt hódfarkú cserépfedéssel a történeti településrész utcáin találkozhatunk.

Tetőfelújítás esetén részesítsük előnyben az égetett agyag cserépfedést, a szomszédos épületekhez színárnyalatban igazodva. Ma már számtalan szín és méretválaszték áll rendelkezésünkre. Statikai korlátok esetén megfelelő kompromisszum lehet a színben illeszkedő cserepes lemez.

A homlokzatoknál lehetőség szerint az „egyszerű” megoldásokat alkalmazzuk (például vakolt felületek), ami természetesen nem jelenti a korszerű építőanyagok kizárását. Lehetőleg kerüljük a számtalan formában elérhető műkö burkolatokat.

A Kiss Ernő utcában található jellegzetes verébdeszka motívumok.

8. KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

A falu legrégebbi utcáit széles keresztmetszet jellemzi, ami a település szélein még inkább kibővül. Ez sok magyar település esetén észrevehető, kialakulását a legeltető állattartás indokolta, a külterület felé hajtott csordák létszáma ugyanis folyamatosan nőtt. Ez Vaskúton a Kossuth és Damjanich utcáknál szembetűnő.

A Damjanich utca (fent) és a Kossuth utca (lent) kiszélesedése.

8.1. ZÖLDFELÜLETEK

8.1.1. KÖZPARKOK

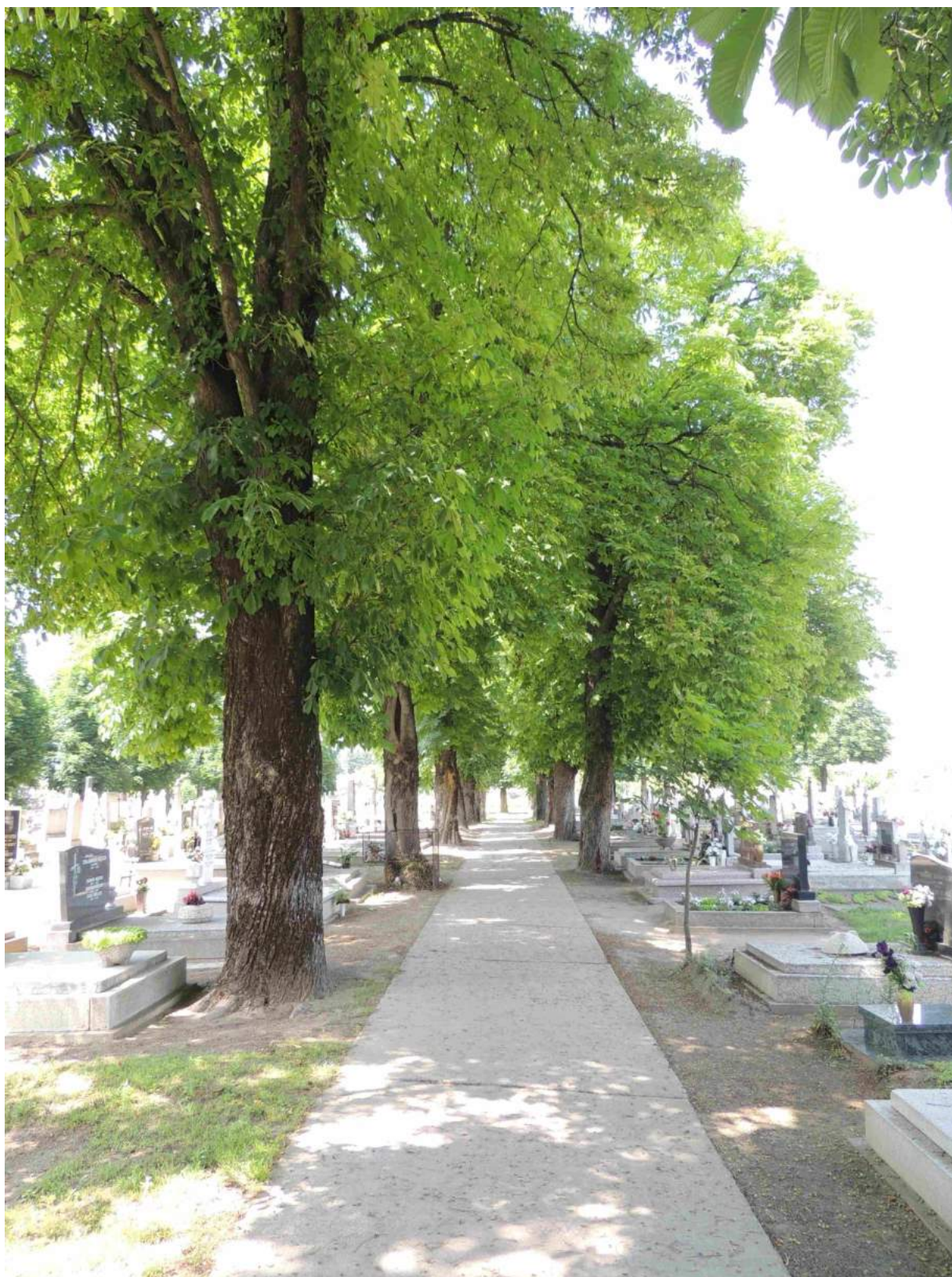
Vaskút legnagyobb közösségi zöldfelülete a templom téri közpark.

Fejlett nagy lombkoronájú értékes fafajok is megtalálhatóak itt. A többszintes növényállomány megtartása a jövőben is javasolt.

Számos szobor emlékmű, utcabútor gazdagítja. A burkolatok és a park berendezési tárgyai a templom, mint helyi védett épület környezetéhez méltóak.

A községi temető nem sorolható a közpark kategóriába, de értékes faállományának (gesztenyesorok) megtartása kiemelt figyelmet érdemel.

8.1.2. UTCAFÁSÍTÁS

Utcafásításnál az alábbi szempontokat javasolt figyelembe venni:

- A telepítés őshonos fajokból történjen. Az inváziós idegenhonos növényfajták telepítését természetvédelmi irányelvek, jogszabályok tiltják.
- Egyes közművek légvezetékei közép és hosszabb távon is „fennmaradhatnak”, ezért gondolni kell a kifejlett fa termetére is.
- A „kiemelt” utcákban (pl. Kossuth utca, Templom tér) lehetőség szerint azonos fajták kerüljenek telepítésre. Ez az egységes utcakép és az üzemeltetés szempontjából is előnyösebb.

Utcafásításra javasolt fajok:

virágos gömb kőris

gömbszivar

hárs

A dísfákon kívül gyümölcsfák is szóba jöhetnek, azokban az utcákban ahol nem tervezett egységes fasorok kialakítása.

Jellemzőbb tájidegen vagy inváziós fajok, amiket közterületen ne telepítsünk.

bálványfa (ecetfa)

feketefenyő

keskenylevelű ezüstfa

akác

magas aranyvessző

8.1.3. EGYÉB ZÖLDFELÜLETEK

A közterületi zöldfelületek gondozásában a lakosság is jelentős szerepet vállal. Azokban az utcákban, ahol nem tervezett egységes utcafásítás, lágyszárú növények és/vagy kisebb lombkonájú díszfák, gyümölcsfák telepítése ajánlott.

Az utcaképbe illeszkedést segíthetik a homlokzatra vagy kerítésre futtatott kúszónövények is.

8.1.4. JAVASLAT ZÖLDFELÜLETI VÁLTOZTATÁSOKRA

A Damjanich utca páratlan oldalának végén található utcakép-részlet építészeti értékű. (Damjanich utca 127 házszámtól a Damjanich utca 141-ig tartó szakasz) Az épületek mindegyike helyi védelem alatt áll.

Díszes utcai homlokzataikat azonban a közterületen több sorban található örökzöldek - köztük a tájidegen oszlopos tuják - szinte teljesen kitakarják. Kivágásuk esetén kis termetű, gömb koronájú díszfák telepítése javasolt (pl. gömbszivar).

A Templom téri közparkot egységes fasorok határolják, de a park belső területein jócskán akadnak még „üres” területek. Ez különösen az alábbi műholdkép részleten szembetűnő. A parkon belül jellemzően hársfa csoportok találhatók.

A park funkciókkal történő bővítésére (pl. játszó- és/vagy sporteszközök kihelyezése) vagy fásításra tehát még bőven van lehetőség.

8.2. KÖZMŰVEK

Településképi szempontból is indokolt, hogy a közművek légvezetékei a hálózatfejlesztések és a rekonstrukciók során a földben legyenek vezetve. A közép feszültségű hálózat fém oszlopkapcsolói és transzformátorai zavaróak a településközpontban és a jelentős építészeti értékkel rendelkező utcaszakaszokon.

Különösen a Templom téren található közparknál, ahol több egyedi tájérték és helyi védett épület található.

8.3. UTCABÚTOROK, BURKOLATOK

Különösen a műemléki védettségű Kálvária-domb és a jelentősebb helyi védelem alatt álló épületek, egyedi tájértékek környezetében fontos, hogy az utcabútorok, térburkolatok a védett építészeti érték megjelenésére ne legyenek káros hatással. Erre jó példa a Kálvária-domb környezete.

9. JÓ PÉLDÁK, ÉPÜLETEK ÉPÜLETRÉSZEK

Napjainkban, különösen a kisebb településeken az új épületek építése helyett hangsúlyosabb szerepet kell kapnia a meglévők felújításának. Ezt a demográfiai adatok - csökkenő, kedvezőbb esetben stagnáló lakosságszám, illetve a lakásállomány kora és műszaki állapota is indokolja.

Vaskúton is találhatunk szépen karbantartott és felújított épületeket, az alábbi épületek pedig bizonyítják, hogy az értékvédelem és a felújítás nem zárja ki egymást.

A jobb oldali kép régi, védett épületek nyílászáróinak felújítására ad jó példát.

Az anyaghasználat fa, a szárnyosztók hangsúlyosak.

A képen nem látszik, de a belső spaletta is megmaradt.

Az alsó képen szereplő épület szintén a hagyományos falusi épülettömeg utcai homlokzatának színezésére ad kiváló példát.

Helyi védelem alatt nem álló, de hagyományos épülettömegű lakóházak felújítása során is lehetőség szerint tartsuk meg az eredeti nyílásrendet az utcai homlokzatokon.

A rendelkezésre álló nagyszámú homlokzatburkoló anyag (szeletelt téglák, kövek, műkövek) alkalmazása esetén „a kevesebb néha több” elv szerint járjunk el.

Megéri figyelmet fordítani a kerítések építése során a bontott téglák esztétikus falazására. A nagy felületű tömör kerítéseket pedig kellőképpen ellensúlyozhatjuk átgondolt növénytelepítéssel (futónövények) is.

10. SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, EGYÉB BERENDEZÉSEK

A készülő településképi szabályozás nem kíván a fejlődés és korszerűsítés „útjában lenni“, különösen nem a megújuló energiát hasznosító gépészeti rendszerek tekintetében. A technológia fejlődése magával fogja hozni a tetőfedésbe - ezáltal az utcaképbe is - egyre inkább illeszkedő rendszerek elterjedését, amelyek már napjainkban is rendelkezésre állnak, viszont még nem terjedtek el.

Utcaképi szempontból enyhít az ilyen rendszerek megjelenésén, ha az épület hátsó traktusán is elegendő felületű és kedvező tájolású tetőfelület található.

Egy hagyományos falusias környezetben igen zavaróak tudnak lenni a klímaberendezések kültéri egységei. Ezeket utcai homlokzaton ne helyezzük el.

Kedvezőbb megoldás az oldalkert felé néző homlokzat, különösen ha a kültéri egységet egy kiugró épületrész közelében, annak takarásában helyezzük el, vagy növényzet (pl fa) takarja.

Vaskút... Ahová érdemes visszatérni.

AZ ARCULATI KÉZIKÖNYVET KÉSZÍTETTE:
SZABÓ JÓZSEF - MEGBÍZOTT FŐÉPÍTÉS

KÖZREMŰKÖDÖTT:
ALSZEGI ZOLTÁN - POLGÁRMESTER
TÓTH ISTVÁNNÉ - JEGYZŐ
FRIEDRICH ATTILA - MŰSZAKI ÜGYINTÉZŐ

Impresszum:

A 4. fejezetben szerplő képanyag, illetve a 40,44 és 55. oldalon található képek a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságának adatszolgáltatása.

